Remissyttrande
2026-11-06
Diarienummer: 0408/26
Er referens: Ju2026/01599

Justitiedepartementet

Remissyttrande över Ett nytt regelverk för granskning av utländsk finansiering och andra verksamheter (SOU 2026:42)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss.

Brå välkomnar att det tas initiativ för att förhindra att extremistiska och antidemokratiska miljöer i Sverige stärks genom finansiellt stöd från andra stater, utländska organisationer eller andra finansiärer.

Brå instämmer i behovet av en ökad insyn i och reglering av den utländska finansieringen, även om det är svårt att bedöma hur omfattande sådan finansiering är.

Brå tillstyrker förslagen men bedömer att den fortsatta beredningen behöver omhänderta ett antal risker och frågor. Det gäller framförallt risken för utrikespolitiska konsekvenser samt behovet av att föreslå åtgärder för att skydda enskilda befattningshavare vid Brå. CVE:s uppdrag är att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Från CVE:s perspektiv finns det ett behov att granskningsfunktionen inte blir alltför dominerande i förhållande till CVE:s hela verksamhet.

Utrikespolitiska konsekvenser

CVE:s fördjupade granskningar, vilka avslutas med att CVE lämnar ett yttrande, och MUCF:s beslut, kommer att beröra utländska finansiärer som kan vara en utländsk stat eller annars ha nära koppling till en sådan stat eller en statsnära aktör. Ovan angivna beslut och yttranden kan innehålla uppgifter av känslig karaktär om utländska finansiärer och deras kopplingar till våldsbejakande extremism eller antidemokratiska miljöer. Brå bedömer därför att MUCF:s beslut och CVE:s yttranden kan medföra utrikespolitiska konsekvenser för Sverige. I Danmark finns en reglering gällande utländsk finansiering, men genom en annan typ av konstruktion (förbudslista), än den som föreslås gälla i Sverige. De potentiella utrikespolitiska konsekvenserna torde icke desto mindre kunna vara jämförbara. I det danska systemet ska danska Utrikesdepartementet rådfrågas om eventuella utrikespolitiska konsekvenser innan beslut fattas om att en aktör placeras på den danska förbudslistan om förbud att ta emot donationer. Om det danska Utrikesdepartementet bedömer att beslutet kan få betydande utrikespolitiska

konsekvenser ska ansvarig minister inte sätta upp aktören på förbudslistan. Brå konstaterar att en motsvarande ordning saknas i utredningens förslag. Ett förfarande som innebär att Sveriges Utrikesdepartement kan konsulteras, bör beaktas i den fortsatta beredningen.

Brå bedömer att ärenden av denna karaktär kan medföra negativa konsekvenser för Brås verksamhet och för myndighetens anställda. Ytterst kan detta handla om hot eller våld mot Brå och dess medarbetare. Brå vill understryka att myndigheten endast i begränsad omfattning har möjlighet att sekretessbelägga uppgifter om enskilda befattningshavare. Utländska finansiärer och svenska mottagare kan begära ut information om anställda på myndigheten – även i fråga om anställda som har behandlat ett specifikt ärende. Det kan medföra en förhöjd risk för hot och våld mot Brå och dess medarbetare. Brå konstaterar att utredningen saknar förslag på åtgärder för att skydda Brås verksamhet och enskilda befattningshavare.

Förmåga att genomföra ändamålsenliga granskningar

Utredningen föreslår att granskningsmyndigheten ska kunna ta stöd av CVE vid granskningar av utländska finansiärers kopplingar till våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer. Uppdraget innebär att en bredd av aktörer i ett betydande antal länder kan komma att bli föremål för en fördjupad granskning. Utredningen har gjort en ungefärlig uppskattning kring hur många granskningar som kan komma att bli aktuella, men såväl omfattningen som vilka finansiärer som kan bli föremål för en granskning kan komma att variera stort. Uppgiften ställer därför nya krav på CVE:s utredningsförmåga och sakkunskap om extremistmiljöer och antidemokratiska verksamheter i en bredd av länder och kontexter. Sammantaget bedömer Brå att CVE har begränsade möjligheter att upprätthålla en specialistkompetens om de länder, religioner och aktörer som kan bli relevanta i enskilda ärenden. Detta är premisser som behöver beaktas. Brå ser även en risk att granskningar av utländska finansiärer blir tidskrävande, vilket skulle påverka tidsramarna för granskningsmyndighetens beslutsprocess.

Då utredningen slutredovisades hade Sveriges utrikes underrättelsetjänst (UND) ännu inte inrättats. Myndigheten kommer att inleda sin verksamhet den 1 januari 2027. UND kan komma att ha expertis och resurser av relevans för att kunna bedöma utländska finansiärers kopplingar till våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer och det bör därför i den fortsatta beredningen beaktas huruvida myndigheten kan bistå CVE alternativt MUCF i deras respektive uppdrag.

Risk för kringgående kommer att begränsa förslagens effekt

Brå bedömer att möjligheterna att kringgå regleringen kommer att påverka förslagens tilltänkta effekt negativt. Det kan bli svårt för granskningsmyndigheten att bevisa ett kringgående syfte vid flera mottaganden av medel, under 150 000 kronor. Gränsen på 150 000 kronor vid

ett enskilt mottagande medför samtidigt att överföringar under denna gräns, på ett relativt litet antal transaktioner, kan nå en ansenlig summa. Ett alternativt förfarande skulle vara att anmälningsplikten även aktualiseras när den samlade mottagna finansieringen från en utländsk finansiär under en årsperiod överskrider en viss gräns.

Brå bedömer även att det kan komma att finnas svårigheter i att identifiera finansieringens ursprung när den sker via mellanhänder. Verksamheter som inte har anmälningsskyldighet, men som existerar i anslutning till eller har ett samarbete med religiösa samfund, kan motta överföringar som sedan kommer ett religiöst samfund till del, till exempel genom lokalhyra eller löner till personer som är verksamma inom det religiösa samfundet. Ett sådant tillvägagångssätt kan underlättas om den verksamhet som initialt mottar överföringen är föremål för mindre översyn. Avgränsningen till gåvor, bidrag och donationer ökar även risken att olika former av skenavtal, där transaktioner inte motsvarar en marknadsmässig ersättning, kan användas för att kringgå regelverket. Brå bedömer samtidigt att den nuvarande avsaknaden av ett centralt företrädarregister kan medföra svårigheter vid implementeringen av de sanktionsavgifter och straffbestämmelser som utredningen föreslår.

Sammantaget medför de olika möjligheterna till kringgående en påtaglig risk att förslagen inte får den effekt som utredningen eftersträvar.

Brå bedömer likväl att utredningens förslag ger svenska myndigheter fler verktyg och förbättrade förutsättningar att motverka att utländsk finansiering når våldsbejakande eller antidemokratiska miljöer.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av utredare Oskar Hagman. I beredningen har även utredare Joel Sverker, enhetschef Anna Strempel och Helena Josefsson, chef för CVE, deltagit.